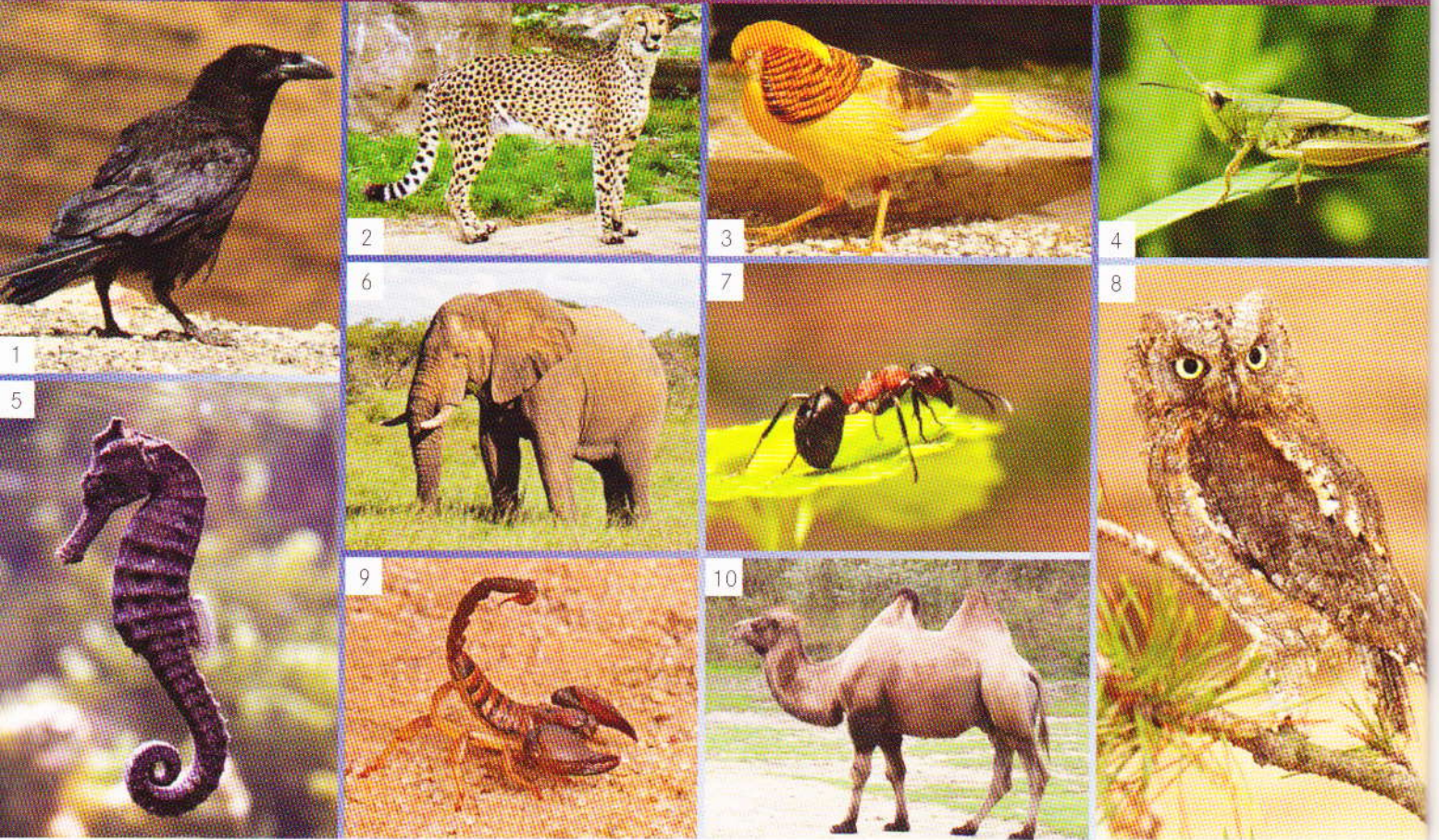

8

Tabiat Ana

1. Hayvanlar Alemi

1 Yerleştirelim, ekleyelim

karga • kanarya • çekirge • karınca • baykuş • fil • deve • akrep • denizati

1. Karga yaklaşık iki yüz elli yıl yaşar. Yeryüzünde onlardan daha uzun yaşayan bir canlı türü yok.
2. _____ üç yıl boyunca hiçbir şey yemese bile hayatta kalabilen, derin dondurucuda 24 saat canlılığını sürdüren bir böcektir.
3. _____ bir defada 250 litre su içebilen sıcak iklim hayvanlarıdır.
4. Karada yaşayan en ağır memeliler olan _____ hiçbir şeyi unutmazlar.
5. _____ mavi rengi görebilen tek kuş türüdür.
6. _____ kendi ağırlığının elli katını taşıyabilen küçük devlerdir.
7. _____ erkeği doğum yapan tek canlıdır.
8. Kanı beyaz olan böcek türlerinden biri de _____.
9. Ötüşlerinin güzelliği nedeniyle evde de beslenen _____ aslında sadece dişileri öter.

En uzun yaşayan: _____ Ağırlığının elli katını taşıyan: _____ Kanı beyaz olan: _____
Dişisi öten: _____ En ağır olan: _____ Uzun süre aç kalabilen: _____
Mavi rengi gören: _____ Erkeği doğum yapan: _____ İki yüz elli litre suyu bir defada içen: _____

ORTAÇLAR (öznesel)				-(y)En -(y)EcEk/-mEkE/-mİş olan
Eylem	-	Ek	Ek	Örnekler
kaçır	-ma	-an/-en/-yan/-yen		Gelecek ay İstanbul'da da sahnelenecek (olan) oyun Ankara'da çok beğenildi.
sahnele	-me	Polis geçen hafta teröristlerce kaçırılan işadamını kurtardı.
kullanıl		-acak/-ecek	olan	Ayşe'nin yanında oturan kadını tanıyor musun?
uy		-yacak/yecek		Gelişmekte olan ülkelerin en büyük sorunu işsizlik.
otur		-makta/-mekte		Kullanılmış (olan) pillerin çöpe atılmaması, özel olarak toplanması gerekiyor.
geliş		-mış/-miş/-muş/-müş		Trafik polisleri kurallara uymayan sürücülere caza yazıyor.
izle				Dün izleyen film çok güzeldi.

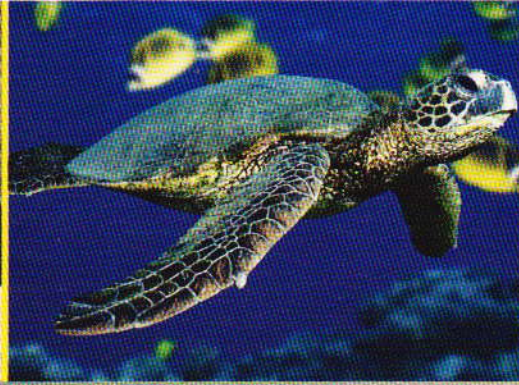
2 Tamamlayalım

- Bugüne kadar hiç açıklan **mayan** _____ gerçekleri bu programda öğreneceksiniz.
- Annesi yemeğini yemeyip çöpe dök _____ çocuğa kızdı.
- Yarın İzmir'e git _____ uçakta kardeşim için yer ayırttım.
- Yarın başla _____ ve üç gün sür _____ sempozyum, çocuk hastalıkları hakkında.
- Üniversitemizde öğrenim gör _____ tüm öğrenciler spor tesislerimizden ücretsiz olarak yararlanabilmektedir.
- Annem odasını topla _____ kardeşimin dışarı çıkmasına izin vermedi.
- Polis, arabasını yanlış yere park et _____ sürücüyü ceza yazdı.
- Çay içmek iste _____ elini kaldırsın!
- Her şeyi bil _____ bilgili, kendini bil _____ akıllıdır.
- Teyzem yarın Ankara'dan gel _____ oğlu için güzel yemekler yaptı.
- Başvurusunu daha önce internetten yap _____ adaylara öncelik tanınacaktır.
- İşleri sebebiyle tatile çık _____ Arzu rezervasyonunu iptal ettirdi.
- Şu anda uygulan _____ kanunlar değişmezse trafik kazalarının azalması çok zor.

3 Yeniden yazalım

- Şu anda müdürün odasında toplantı devam ediyor. Bu toplantı projenin detayları hakkında. Su anda müdürün odasında devam etmekte olan toplantı yeni projenin detayları hakkında _____.
- Bu krem ülkemize yeni geldi. Güneş ışınlarına karşı en etkili korumayı bu krem sağlıyor. _____.
- Kuraklık sorunu dünyamızı tehdit ediyor. Dünyanın geleceği için en büyük sorunlardan biri bu. _____.
- Seminere pek çok ülkeden, alanında uzman konuşmacılar gelecek. Onların konaklaması için iyi bir otel ayarlayın lütfen. _____.
- Üniversite kampüsümüzde bir spor merkezi açılacak ve öğrencilerimiz bu hizmetten ücretsiz olarak yararlanabilecektir. _____.
- Bu konak 1862 yılında Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Şimdi müze olarak kullanılmaktadır. _____.

4 İşaretleyelim, eşleyelim

Nesilleri Birer Birer Tükeniyor

Nesli tükenmekte olan hayvanlar, sayıları günden güne azalan ve doğal ortamlarında onları tehdit eden unsurlar nedeniyle yakın gelecekte yok olacak hayvan türleri demektir. Bu hayvanlar, Dünya Doğayı Koruma Birliği'nin (IUCN) iki yılda bir yayımlanan kırmızı listesinde yer alırlar. Kırmızı listeye alınan türler, dünya üzerinde elliden az sayıda yetişkin bireyi kalan türlerdir. Sayıları 1000'den az olan türler ise nesli tükenmekte olan gruba girmese de hassas türler olarak kabul edilir.

Bir türün neslinin tükenmesi doğal yaşamın bir parçasıdır aslında. Hatta şu anda dünyada bulunan canlıların sayısının, dünyada bugüne kadar yaşamış olan tüm canlıların %5'i kadar olduğu tahmin edilmektedir. Yani dünya döndükçe bazı türlerin yok olması olağandır. Fakat olağandan hızlı yaşanan tükenme ve tükenmenin genellikle insan kaynaklı olması bize tehlikeyi işaret eder.

Dünya Doğayı Koruma Birliği'nin 2006 raporuna göre, insan kaynaklı ihmallere sonucu 784 tür dünya üzerinde tamamen tükendi ve 16.119 tür de hızla tükenmekte. Sadece 2006'da listeye 530 türün eklenmiş olması, canlı türlerinin ne büyük bir tehdit altında olduğunu açıkça göstermektedir.

Doğada bulunan canlıların yaşamlarını sürdürebilmeleri için insana ihtiyacı yoktur ama insanın yaşamını sürdürebilmesi için bu canlılara ihtiyacı var. Eğer habitat tahribatı, plansız nüfus artışı ve yapılaşma, ormanların yakılması, aşırı avlanma bugünkü hızıyla devam ederse birçok tür tükenme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Bir türün, dünya üzerinden yok olmasının sonuçları kısa vadede ortaya çıkmamaktadır. Bu nedenle insanoğlu kendisini bekleyen tehlikeleri fark edememekte ve konuya yeterince önem vermemektedir.

İnsanlar, hayvanların yaşam alanlarını kendi çıkarları için yok etmektedirler ama bunu yaparken asıl kendi yaşamlarını tehdit altına sokmaktadırlar. İnsanlar bu gerçeği fark etmezse ve bilinçli bir koruma programı yapılmazsa, doğal hayat bir gün bitecek. Hatta yakın gelecekte doğa diye bir şey kalmayacak!

	Doğru	Yanlış
1. Sayıları 1000'den az olan türler nesli tükenmekte olanlardır.	☐	☐
2. Canlıların neslinin tükenmesi normal bir durumdur.	☐	☐
3. Canlıların neslinin tükenmesinin tek nedeni insanlardır.	☐	☐
4. Doğada bulunan tüm canlıların yaşamak için birbirine ihtiyacı vardır.	☐	☐
5. Hayvan neslinin tükenmesi insanların yaşamını olumsuz yönde etkilemektedir.	☐	☐

Konu	Paragraf
İnsanoğlunun hayvanların neslinin tükenmesine neden olan davranışları	
Nesli tükenmekte olan hayvan türlerinin tanımı	
Doğal yaşamın geleceği	
Bir türün neslinin tükenmesi	
Dünya Doğayı Koruma Birliği'nin konuyla ilgili verileri	

5 Dinleyelim, işaretleyelim

Van Kedisi

Van kedileri;

	Doğru	Yanlış
1. Türkiye'de yaygındır.	☐	☐
2. yüzmeyi sever.	☐	☐
3. diğer hayvanların da en iyi dostudur.	☐	☐
4. sahiplerine çok bağlıdır.	☐	☐
5. kolay eğitilir.	☐	☐
6. yabaniidir.	☐	☐
7. kıskançtır.	☐	☐
8. açgözlüdür.	☐	☐
9. terbiyelidir.	☐	☐
10. zekidir.	☐	☐
11. saldırgandır.	☐	☐

Van kedilerinin;

	Var	Yok
1. diğer kedilerden farkı	☐	☐
2. insanlarla ilişkileri	☐	☐
3. beslenme biçimleri	☐	☐
4. eski yaşam alanları	☐	☐

"Van kedilerinin nesli de diğer pek çok hayvanınki gibi tükenmeye yüz tutmuştur."

- Van kedilerinin nesli tükenmiştir.
- Van kedilerinin nesli tükenmek üzeredir.
- Van kedilerinin nesli pek yakında tükenmeyecektir.
- Van kedilerinin nesli tükenmemelidir.

6 Fikrimizi savunalım

1

- a. Hayvanlar kendi doğal ortamlarında yaşamalıdır. Onların doğal yaşam alanlarından zorla koparılıp insanların farklı amaçları doğrultusunda tutsak edilmeleri yanlıştır.
- b. Hayvanların doğal yaşam alanlarından uzaklaştırılmalarının nedeni o ortamda tehlike altında olmalarıdır. Hayvanat bahçeleri soyu tükenmekte olan hayvanların korunabilmesi için gereklidir.

2

- a. Hayvanat bahçesindeki hayvanlar küçük alanlarda, kafeslerde ya da demir parmaklıklar arkasında barındırılmaktadır. Hayvanat bahçelerinde deniz canlıları için yeterli su bulunmamakta, kuşların uçmaları kanatları kesilerek engellenmektedir. Bu uygunsuz koşullar nedeniyle hayvanlar büyük sıkıntı ve acılar yaşamaktadır.
- b. Günümüzde hayvanat bahçelerinin kötü koşulları iyileştirilmekte ve hayvanların yaşam alanları genişletilmektedir. Bazılarında hala olumsuz koşulların bulunması bütün hayvanat bahçelerinin kapatılmasını gerektirmez.

3

- a. Hayvanat bahçesi gezileri eğitimden çok eğlence amaçlı olarak yapılmaktadır ve sırf insanların iyi zaman geçirmeleri için hayvanların yaşam kalitelerinin bozulması, özgürlüklerinin ellerinden alınması çok acımasızcadır.
- b. Hayvanat bahçeleri hem eğitim hem de eğlence amaçlı olarak kullanılabilir. Çocukların hayvanlarla birebir iletişim kurması eğlenceli bir zaman geçirmelerini sağladığı gibi onlara doğa sevgisi ve çevre bilincinin aşılmasında da çok yararlı.

Bana göre

7 Okuyalım, açıklayalım, işaretleyelim

Tabiatla Geçen ocukluğumuz

Bir zamanlar kylerimizden, kasabalarımızdan kal-
kıp Őehirlere geldik. ocukluğumuza ait anılarımızda
ağaçlar, tarlalar, leylekler, dereler ve renklerin gerçek
halleri var. Geçmişin o çocuklarından biri olarak o
günlerin hayali ile huzur buluyorum uyumadan önce.

Ben eskiden kuş sesleri ile uyanır, pencereden
bahçemizdeki ağaçları g-
rrdm. Gece kavak ağacı-
mızın yapraklarının sesi ile
uykuya daldım. Ama
şimdi Şehirde ne yağmu-
run sesi var, ne de pence-
remde ağaçların görüntü-
s. Tabiatın gurbetteki ev-
ladı gibi hissediyorum ken-
dimi bazı zamanlar.

Buğday tarlasında yere
uzanıp başakların arasın-
da kaybolarak saatlerce gökyüzünü seyrederdik.
Kah beyaz bulutlar, kah gri bulutlar geçip giderdi
ben onların altında iken. Babamla birlikte güneşin
batışını seyrederdik. Ama Őehirimde güneş, apart-
manların ardında kayboluyor. Güneşin aydınlattığı
yeni bir günde bitkilerin topraktan çıkışını görürdüm
Çocukken. Otlar, karıncalar, ağalarımız, yetiştirdiği-
miz çiçekler ailemizden biriydi. Onlara bir zarar gel-
diğinde zlrdk.

Kitaplarda okumuş olduğum eski kaşiflere zenip ke-
şiflere çıkardım arkadaşlarımla. Kk patikaları takip
ederek yakındaki dağlara ulaşırdık. obanlar olurdu ora-
da; **Tabiatla ne kadar yufka yrekiydik**, suya düşen b-
cekleri büyük bir kahramanlık duygusu ile kurtarırdık. "**Ca-
nın büyüğü kğ olmaz.**" demişti ğretmenim. Okul-

daki öğretmenini, ağaç
yetiştirirken gören bir o-
cuk için tabiat, duyguları
da öğretebilen bir ğret-
mendi.

Kulaklarımda, gözle-
rimde, dilimde ve ellerim-
de olan hayat, çocuklu-
đumdaki kadar dupduru
değil şimdilerde. Tabiat
denen o kusursuz, çok in-
ce sanatlı, çok renkli ve

akıllara durgunluk, yüreklere huzur veren gzelliikteki tab-
loyu çocukken, dışından seyretmedim, bizzat içinde oldu-
đumu bilirdim.

Tabiatla kol kola olmak yaşama saygıyı getirir. Hayat
orada her anı ile gözlerinizin önünde cereyan eder ve in-
san yüzlerce mucizeye tanık olur. Tabiatla dost bir insan,
bir çiçeği dahi koparamaz. İnsan dostuna zarar verir mi?

Berkay Camgöz

	Doğru	Yanış
1. Yazar geçmişe zlem duyuyor.	☐	☐
2. Yazar artık doğadan uzak yaşıyor.	☐	☐
3. Yazar doğadan çok Şey öğrendiğini
söylüyor.	☐	☐
4. Yazar doğaya zarar verdiğini düşünüyor.	☐	☐
5. Yazara göre Şehirde güneşin batışını
izlemek bile çok zor oluyor.	☐	☐
6. Yazara göre doğa insana en iyi
ğretmenden bile daha çok Şey
ğretebilir.	☐	☐

"Tabiatla ne kadar yufka yrekiydik."

- Doğayla iç içe yaşarken daha cesurduk.
- Doğaya yakinken daha merhametliyidik.
- Tabiatla kendimizi daha rahat hissederdik.
- Tabiatla yakinken çok daha duygusaldık.

"Canın büyüğü kğ olmaz."

- Canlılar için büyük ya da kk olmak önem taşımaz.
- Kk canlıların hayatı da byklerininki kadar önemlidir.
- Kk canlılar korunmaya muhtatırılar.
- Kk canlıların hayatta kalması zordur.

ORTAÇLAR (tümlencesel)						-Dik/-lyEcEk + iyelik -lyEcEk/-mEkE/-mİs ol + -duk + iyelik
Eylem	-	Ek	Eylem	Ek	Iyelik Ek	Örnekler
konuş	-ma	-acak/-yacak	ol	-dik/-dik/-duk/-dük	-ım/-im/-um/-üm	Öğretmenimizin geçen hafta yaptığı sınav çok zordu.
al	-me	-ecek/-yecek		-tık/-tik/-tuk/-tük	-ın/-in/-un/-ün	Yarın ziyaret edeceğimiz müzede birçok tarihi eser var.
yap		-makta/-mekte		-acak/-ecek	-ı/-i/-u/-ü	En son konuştuğumuz konuyu hatırlıyor musunuz?
ziyaret et		-miş/-miş		-yacak/-yecek	-ımız/-imiz/-umuz/-ümüz	Şu anda oturmakta olduğunuz evin adresini alabilir miyim?
gör		-muş/-müş			-ınız/-iniz/-unuz/-ünüz	Bu hayatım boyunca almış olduğum en güzel hediye.
otur					-ları/-leri	Burası görmüş olabileceğiniz en güzel yer. En son konuşan konuyu hatırlıyor musunuz?

8 Tamamlayalım

- Piknikte ye iyeceğimiz yemekleri akşamdan hazırladık.
- Biraz sonra izle _____ film 1950 yılında çekilmiş.
- En sev _____ sanatçı Sezen Aksu'dur.
- Senin doğ _____ şehir neresi?
- Bizim oku _____ sınıf bu katta.
- Yıllar önce diktir _____ elbiseleri hala giyiyorum.
- Şu sıralar oku _____ kitabı çok beğendim.
- Türkiye'de insanların konuş _____ resmi dil Türkçe'dir.
- Senin bana anlat _____ fıkrayı daha önce duymadım.
- Tarkan, konserinde söyle _____ şarkılarla herkesi coşturdu.
- Beş yıl önce bahçemize dik _____ ağaç bu yıl meyve vermeye başladı.
- Sınavda anla _____ soruları atlayın, cevabını bil _____ ilk önce yapın.
- Giy _____ elbiseleri torbalara doldurup bir hayır kurumuna verdik.
- Ye _____, iç _____ senin olsun. gör _____ anlat.
- Yarın izle _____ film 5 dalda Oscar'a adaymış.
- Sana anlat _____ aramızda kalsın, lütfen.
- Kaza sırasında gör _____ bir kere daha anlatır mısınız?
- Yazar savaş sırasında yaşa _____ bir kitapta toplamış.
- Düğünümüze bütün tanı _____ çağırmanız mümkün değil.
- Yarın yap _____ not defterime yazayım da unutmayayım.

9 Tamamlayalım

DOĞAYA DÖNÜŞ

Her geçen gün medeniyetin getir diği sorunların içine biraz daha gömül _____ insanoğlu artık doğaya dönmenin yollarını arıyor. Zaman içerisinde gerek teknolojinin sağla _____ kolaylıklar gerekse yaşam koşullarının değişmesi insanın doğadan ve doğallıktan uzaklaşmasında etkili oldu. İnsanlar doğanın dışında, bloklar arasında, her şeyin mekanik ol _____ bir yaşam kurdular kendilerine. Doğanın zorlukları yerine medeniyetin ve teknolojinin getir _____ kolaylıkları seçtiler. Beton bloklar arasında sıkış _____ hayatları onları boğarken, bazıları, dışarıda olanca güzelliği ile yemyeşil bir dünyanın kendilerini bekle _____ fark ettiler.

Kimileri, şehrin olanaklarından tümüyle vazgeçmeyip şehir merkezlerinden uzakta bulun _____ evler edindiler. Kimileri ise şehirden öyle bunalmışlardı ki, daha uzaklara kaçtılar. Sahil kasabaları, dağ köyleri, mavinin ve yeşilin buluş _____ her yer onlar için bir sığınaktı. Onları doğada huzur bekliyordu.

Doğaya dönmek ve sağlıklı yaşamak, insanlar için adres değiştirmekten öte bir anlam kazanmaya başladı. Artık sağlıklı yaşamın yolu da doğadan geçiyor ve herkes sofralarında doğal gübreye yetiştiril _____ sebze ve meyveler, köy yumurtaları tercih ediyor.

Sağlıklı beslenmenin yanı sıra, tıp dünyasının da teşvik et _____ şifalı bitkilerle alternatif tedavi yöntemleri de yaygınlaştı artık. Güzellik salonlarında bile ruhumuzu ve bedenimizi yenile _____ doğal deniz tuzları, yosunlar, bitkisel yağlar kullanılıyor.

Aslında doğa ve doğallık insanoğlunun özünde var ve görünüş o ki insanoğlu artık özüne dönmeye çalışıyor.

Şehirliye Anlatmak Zor

- "Ne var ki, bisküvinin tadını alan kuşlar kuru ekmeğe bakmamaya başlar."
- "İşte o yüzden engel oldum onlara bisküvi vermene..." • "Nedir sizi bu kadar rahatsız eden?"
- "Sen yiyebilirsin." • "Şehir insanları da böyle..." • "Onlara zarar mı verir?"

Havaların sürekli kapalı gittiği günlerdeydik. Kış bitmiyor, bahar bir türlü kendini göstermiyordu ama o gün öğleden sonra güneş sıcak yüzünü gösterir gibi oldu. İşlerimi toparlayıp yakınımızdaki parka yöneldim. Boş banklardan birine oturup gazeteme göz gezdirmeye başladım.

Yaşlıca bir bey, izin isteyerek, bankın diğer ucuna oturdu. Cebinden çıkardığı ekmeği ufalayarak sağa sola atmaya başladı. Bir süre sonra ben de cebimdeki bisküvilerden birini ufalayıp kuşların ziyafetine katkıda bulunmak istedim. Adam, ellerimi tutarak engel oldu.

– Onlar şekerli bisküvi değil mi? Şekerli bisküvi verme kuşlara!

– Niçin? _____

– Anlatması uzun sürer şimdi. Kuşlara iyilik yapmak istiyorsan, şekerli bisküvi verme, o kadar...

Sert, hatta biraz kaba bir üslupla söylenen bu sözler karşısında şaşırıyordum. Minicik kuşlara zararlıysa, bizler de mi yemesek bu bisküvileri acaba? diyecektim. Beni dikkatlice süzdükten sonra,

– Şehirde doğmuş büyümüş birine benziyorsun.

Sana zarar vermez!

Adamın kaçık olduğunu düşünmeye başlamıştım ki:

– Beyim dedi. Ben köyde büyüdüm. Şehirden hep uzak durdum. Ne zaman ki, torunum dünyaya geldi, onun hatırına kışları şehre gelmeye başladım. Ama şehre hiç alışamadım. Biraz güneş çıktı-

ğında hemen kendimi parka atıyorum. Şu ileride, salıncakta sallanan kırmızılı kız da benim torunum... Seneye yuvaya gidecek inşallah. O zaman, ben de kaçacağım bu şehirden...

– _____

Neden kaçuyorsunuz? Burada her şey var!

– Tam da bu yüzden kaçmak istiyorum ya! Şu kuşlara bir bak hele. Ekmek kırıntılarıyla karınlarını doyururlar. Onlara şekerli bisküvi verirsen, daha da severek yerler.

_____. Sonra da aç kalırlar. Dahası, şekerli bisküvi iştahlarını açar. Doysalar bile, yemeğe devam ederler. Çatlayıncaya kadar yerler _____

– Ben tam olarak anlayamadım sizi!

– İnsanlar da böyle. Şehirde her şeyden bol bol var. Şehre ve modern hayata alışan bu kuşlar gibi oluyor. Ne yese doymuyor! Şehir bozuyor insanları. Aç gözlü oluyor hepsi. Ben de bu şehir insanları gibi olmadan köye dönmek istiyorum...

Hiç sesimi çıkarmadım.

– Bilir misin, diye sürdürdü konuşmasını. Çiçeğe ihtiyacımdan fazla su verirsen, boğulduğunu anlamadan yaşar ama yavaş yavaş kökleri çürür _____

Derin bir iç çekti. Cebinde kalan son ekmek kırıntılarını da serptikten sonra ayağa kalktı, kaygılı gözlerle salıncakta sallanan torununa baktı ve...

– Şehirliye anlatması zor! dedi. Sonra da yürüyüp gitti ve parkın köşesinde gözden kayboldu...

Mehmet Ufuk

1. Yazar, yaşlı adamın deli olduğunu düşünmeye başladı, çünkü _____.
2. Yaşlı adam kuşlara bisküvi verilmesini istemedi, çünkü _____.
3. Yaşlı adam bir an önce köye dönmek istiyor, çünkü _____.

1. Derinlemesine incelemeden okumak. aç gözlü
2. Doymak bilmeyen, gerektiğinden fazlasını isteyen. göz ucuyla bakmak
3. Belli etmeden başını çevirmeden bakmak. göz gezdirmek

11 Yaşamak istediğimiz yeri anlatalım

Şehirde yaşayan insanların birçoğunda şu inanış vardır: Kır saftır, temizdir, samimidir; doğa insanı sarar, insan doğada kendisiyle baş başa kalabilir. Şehir ise kötüdür, kirlidir. İnsanlar ikiyüzlüdür. Yalnız kalmanız mümkün değildir. Şehirde suç ve ahlaksızlık vardır. Kır mutluluğun el salladığı bir ada gibi görünür şehrin bunaldığı insanlara.

Katılıyorum/Katılmıyorum çünkü _____

12 Sürdürelim

bence	bana göre
bana sorarsanız	kanımca
hiç şüphesiz	şüphe yok ki ...
elbette	kesinlikle
tamamiyle	aynen öyle
inan-	düşün-
san-	katıl-

"Tabiatla kol kola olmak yaşama saygıyı getirir. Tabiatla dost bir insan, bir çiçeği dahi koparamaz. İnsan dostuna zarar verir mi? Bir karıncayı ezme için yolunu değiştiren bir insan başka bir insana, denize, toprağa, hayvanlara zarar verebilir mi?"

13 İşaretleyelim, düzeltelim

Piknik Zamanı

	Var	Yok
1. Piknik kelimesinin Fransızcadaki anlamı	☐	☐
2. Geleneksel piknik yiyecekleri	☐	☐
3. Eski İstanbul'daki piknik mekanları	☐	☐
4. Piknik yiyeceklerinin nasıl hazırlandığı	☐	☐

Günümüzden iki yüz yıl önce deniz kenarlarındaki mesire yerleri İstanbul'daki hayatın önemli bir parçasıydı. İstanbullular her yaz gemilerle mesirelere gidip piknik yapardı. Piknikte sıcak ya da soğuk pek çok yiyecek çeşidi yenirdi. O zaman da mangal yapmak pikniğin olmazsa olmazıydı. Mesire yerlerinde ayrıca kestane, leblebi ve çeşitli meyveler satan seyyar satıcılar da bulunurdu.

KÜRESEL ISINMA

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, herkesi doğanın yaşadığı değişimin farkında olmaya ve şimdi harekete geçmeye çağırıyor.

Küresel ısınma neredeyse tüm coğrafyalarda beklenenin üstünde bir hızla gerçekleşiyor. Artık küresel ısınmanın olup olmadığı konusu tartışılmıyor. Bilim çevreleri, yöneticiler ve kamuoyu bu gerçeği kabul ettiler bile.

Küresel ısınmanın yüzü ve insan yaşamı üzerinde yapacağı etkiler tam olarak bilinmiyor. Kutupların erimesi sonucunda suların yükselerek bazı coğrafyaların sular altında kalacağı konuşuluyor ama hepsi bu kadar mı? İnsannoğlu ani ısınma, soğuma, yağışın olmaması ya da aşırı miktarda ve uzun süreli olması, görülmemiş güçte fırtınalar ve şu anda tahmin bile edemeyeceğimiz pek çok doğal afetle mücadele etmek zorunda kalabilir.

Ancak şimdilik küresel ısınma, medyanın verdiği haberlerle bozulan moraller dışında sokaktaki insanın hayatını etkilemeye başlamadı. Sorun ekonomiye ve günlük ihtiyaçlara tam olarak yansımada. İklim değişikliğinin etkilerini henüz yaşamaya başlamayan kentli nüfus önümüzdeki yıllarda gıda fiyatlarındaki aşırı artış, kentlere

göç, son olarak da gıda ve su sıkıntılarıyla karşılaşacak.

Ne yazık ki küresel ısınmanın kontrol edilmesi ve çözüm için formüller üretilmesi hiç basit değil. Bu kötü gidiş bütün insanlığın her gün, her an değişik oranlarda katkıda bulunduğu bir süreç ve ancak ortak davranış değişiklikleri gösterilirse engellenebilir.

Bugün sorulması gereken asıl soru şudur: Küresel ısınma ve diğer çevre sorunlarının önüne geçilmesi için üzerimize düşen görevler nelerdir?

İşe, elektronik araçları ve tüketim maddelerini bilinçli ve sınırlı kullanmakla başlayabiliriz. Ulaşımı kendi

aracımızla değil toplu taşımayla sağlayarak ya da motorlu araçlar yerine bisiklet gibi doğaya zarar veremeyen araçları kullanarak çevreye verdiğimiz zararı en aza indirebiliriz. Ayrıca su ve elektrik tüketimimizi sınırlayabiliriz, deodorant gibi zararlı gazlar içeren ürünleri mümkün olduğunca az kullanabiliriz. Bunların yanında herkes çevreyi korumak adına küçük çözümler geliştirebilir. Örneğin işyerlerinde plastik veya karton bardak yerine kendinize ait bir fincan kullanmanız bile çevre sorunlarının engellenmesi için önemli bir adımdır.

1. Küresel ısınmanın gelecekte hangi sorunlara neden olacağı herkes tarafından biliniyor.
2. Günümüzde insanlar küresel ısınmanın neden olduğu ekonomik sorunlarla karşı karşıya.
3. Küresel ısınma sorununun çözümü aslında çok basit.
4. Çevre sorunlarının engellenebilmesi için herkesin bireysel olarak da çaba göstermesi gereklidir.

Doğru Yanlış

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Küresel Isınmanın Olası Etkileri

1. Su sıkıntısı	☐	4. Gıda kıtlığı	☐	7. Aşırı yağış	☐
2. Büyük fırtınalar	☐	5. Köylere göç	☐	8. Orman yangınları	☐
3. Kutuplarda erime	☐	6. Suların yükselmesi	☐	9. Su kesintileri	☐

ORTAÇLAR (sözlüksel)		-İE/İr/-mEz/-Dİk/-İyİcEk/-mİş
Eylem	Ek	Örnekler
çık	-acak/-yacak	Türkiye'nin en büyük akarsuyu Kızılırmak.
iç	-ecek/-yecek	Yolumuzu kaybettik, burası bir çıkmaz sokak.
geç	-r/	Türkçede geçmiş zaman için iki farklı ek bulunuyor.
ak	-ır/-ir/-ur/-ür	Savaş zamanlarında insanlar yiyecek ekmek, içecek su bulamıyorlar.
ye	-ar/-er	Bütün alışverişlerimi tanıdık mağazalardan yaparım.
	-maz/-mez	Akşamki parti için giyecek elbisem yok.
	-miş/-miş/-muş/-müştü	Bugün gelir vergisinin son ödeme günü.

15 Tamamlayalım

- Türk yemekleri içinde en çok dön *eri* _____ severim.
- Tüken _____ kalemin var mı?
- Burası çık _____ sokakmış, dönelim.
- Bu alışveriş merkezindeki yürü _____ merdiven çok yavaş.
- İşlerimizi düzeltmek için çık _____ yolu bulmalıyız.
- Gül _____ yüzlü insanları severim.
- Film izlerken patla _____ mısır yiyelim.
- Okun _____ gazeteleri topladım.
- Kullanıl _____ araba almak istemiyorum.
- Bu, daha önce hiç görül _____, duyul _____ bir olay.
- Türkçede belirsiz geç _____ zamanı kullanmak öğrencilere zor geliyor.
- Ol _____ öl _____ care yok.
- Geliş _____ ülkelerde eğitim düzeyi daha yüksektir.
- Oku _____, yaz _____ insanlar ülke sorunlarıyla daha çok ilgilenirler.
- Taksim'den dol _____ binelim.

16 Eşleyelim

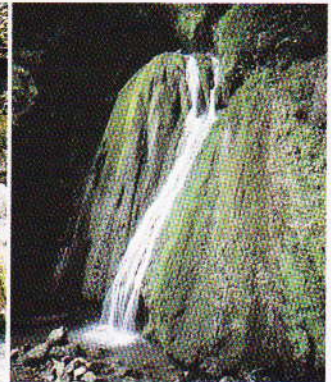
1. Dondurulmuş gıdalar	artık	sembolize eder
2. Kardelen	insan sağlığını	çalışan insanlar tarafından tercih edilmektedir.
3. Tarihi geçmiş ürünler	günümüzde	yalnızca kitaplardaki resimlerde görebiliyoruz.
4. Soyu tükenmiş hayvanları	saflığı	sahip olmalıdır.
5. Gelişmiş ülkeler	çevre bilincine	tehdit etmektedir.

17 Sorunlara çözüm bulalım

Çevre Sorunları	Nedenleri	Etkileri	Çözüm Önerileri
• küresel ısınma	• fabrika atıkları	• ozon tabakasında delinme	• Su kullanımında tasarruf
• hava kirliliği	• egzoz gazları	• bulaşıcı hastalıklar	• Suları temizleyen teknik önlemler
• toprağın kirlenmesi	• yasadışı avlanma	• susuzluk	• ağaçlandırma
• suların kirlenmesi	• kimyasal ilaçlar	• verimsiz topraklar	• geri dönüşüm
• erozyon ve çölleşme	• parfüm vb. ürünlerden çıkan sera gazları	• köyden kente göç	
• ormanların azalması	• ormanlık alanların azalması	• doğal dengenin bozulması	
• bazı hayvan türlerinin yok olması	• nüfus artışı ve aşırı tüketim		
• bazı bitki türlerinin yok olması			

18 İşaretleyelim, tamamlayalım

Erdemli

Ne yapılır?

1. Çevre köylerde gezinti
2. Ormanda yürüyüş
3. Çiftlikte alabalık keyfi
4. Küçük mağaralarda keşif

Ne yenir?

1. Tereyağlı alabalık
2. Dere balıkları
3. Kestane balı
4. Köy baklavası

Nerede kalınır?

1. Erdemli'deki köy evlerinde
2. Üniversite tesisinde
3. Sapanca'nın en büyük otelinde
4. Göle yakın bir evde

Erdemli, Sakarya ilinin Sapanca ilçesine _____ saat uzaklıkta, küçük bir _____ . Erdemli'de küçük bir _____ , eski _____ ve çok güzel bir _____ var. Ormanın içine doğru ilerledikçe küçük _____ ve _____ görülüyor. Bu yolculuk insana _____ filmlerinin _____ kadar güzel bir dekor sunuyor. Yürüyüşün sonunda _____ saatte bir tepeye varılıyor ve aşağı inmek de neredeyse tepeye çıkmak kadar zaman alıyor. Yürüyüş sonrasında yorgunluğunuzu atmak için yemek yiyebileceğiniz birkaç _____ çiftliği var.

19 Yorumlayalım

Bir zamanlar yazılarını yazmak üzere okyanus sahiline giden bir yazar varmış. Bu yazar her sabah sahilde bir yürüyüş yaparmış. Bir gün kumsalda dans eder gibi hareketler yapan bir insan görmüş. "Güne dansla başlamak ne güzel!" diye düşünüp ona doğru ilerlemiş. Bu, genç bir adammış ve aslında dans etmiyormuş. Birkaç adım koşuyor, yerden bir şey alıp yumuşak bir hareketle okyanusa fırlatıyormuş. Genç adama biraz daha yaklaşmış seslenmiş: "Günaydın. Ne yapıyorsun böyle?" Genç adam cevap vermiş: "Deniz yıldızlarını okyanusa geri atıyorum." Yazar, "Neden?" diye sormuş. Genç adam "Çünkü onları suya geri atmazsam ölecekler." diye cevap vermiş. Bunun üzerine yazar "Ama sahilde yüzbinlerce deniz yıldızı var. Çaban onların kaderini değiştirmeyecek."

Genç adam kibarca dinlemiş, eğilerek yerden bir deniz yıldızı daha almış ve dalgalı denize doğru fırlatmış ve "Bunun kaderini değiştirdi ama." demiş.

Bence bu öyküde

20 Slogan bulalım

- *Temiz çevre, mutlu canlılar* _____ .
- _____ .
- _____ .

21 İşaretleyelim

Doğa İçin Henüz Vakit Varken!

Doğa, felaketlerle alarm veriyor. Bu alarmı 'duyup' ses verenler de ellerinden geleni yapıyor. Yeşil Atlas dergisi, ünlü isimlerin doğa ile ilgili yazılarına yer verdi. Tarkan ve Sezen Aksu da bu ünlü isimlerden ikisi...

Tarkan, Yeşil Atlas'taki yazısında, "Doğanın yaşaması için harekete geçmek, artık her bir insan için nefes alıp vermek kadar önemli." diyor. İşte o yazı...

"İnsan, var olduğu ilk günden bu yana kendisine yaşam veren her şeyi doğadan aldı. Bugün doğadan kopuk yaşadığımız şehirlerde bile hayat tümüyle doğadan besleniyor. Soluduğumuz temiz hava-yı, yediğimiz içtiğimiz herşeyi doğa sessizce bizim için üretiyor. Ne yazık ki çağımızda insan doğanın yaşam için önemini unuttu ve onu tarihte hiç görülmemiş bir hızla yok ediyor. Bu nedenle, binlerce canlı türü, ormanlar, bozkırlar, su kaynakları, mevsimler ve sonuç olarak insanın kendi geleceği tehlike altında. Doğanın yaşaması için harekete geçmek, artık her bir insan için nefes alıp vermek kadar önemli. Doğa iyiye biz de iyiyiz. Doğa biziz. Bu konuyla ilgili üzerinde çalışmakta olduğum bir şarkımın sözlerini paylaşmak geldi içimden..."

İki gözü iki çeşme bize sesleniyor / Ne fayda ki onu / Duyan olmuyor / Bağrı yanık garibin / İçi kan ağlıyor / Günbegün gözümüzün önünde / Tükenip yok oluyor / Ah, ne hain ihanetlere gebe / Ne acılara... / Kanadı kırık

bir kuş gibi / Çırpıyor zavallı Dünya / Böyle gelmişse böyle gider deme/ Bir daha düşünürdüm enine boyuna / Ben olsam senin yerinde / Hepimizin payı var boynunun bükülmesinde /Dört başı mamur gülümüz / Soluyor sayemizde / Evimiz, yuvamız, ocağımız gidiyor elden/ Gel hadi yetişelim imdadına iş işten geçmeden/ "BİR" olursak eğer geliriz üstesinden / Her şey mümkün eğer inanırsan gönülden / Böyle gelmişse böyle gider deme."...

Sezen Aksu ise su üzerine yazmış yazısını: "Bir topluluğu 'mille' yapacak kadar keskin izler bırakan bir yapıştırıcı, ortak kültürün, medeniyetin, daha kolay bir yaşamın kaynağı oldu su. Bir Çin atasözü der ki, "Sular yükselince balıklar karıncaları yer, çekilince de karıncalar balıkları." Kimse bugününe aldanmasın, çünkü kimin kimi yiyeceğine su karar verir. İstanbul'da Büyükçekmece Gölü de kararını verdi, bu karara adeta zorlandı ve çekilmek bir yana, ku-

rudu. Balıklar yerini karıncalara bırakırken, biz de belki de bundan böyle 'sudan ucuz' olacak yaşamların tehlikesiyle karşı karşıya kaldık. Farkında mısınız? Gerçekten de kuruyoruz! Büyükçekmece Gölü bunun en iri kanıtı. Daha fazla artmadan bu örnekler, en başta bireysel çabalarımızla sahiplenmeliyiz bu gerçeği."

Tarkan'a göre

1. Günümüzde insanlar doğanın yaşamsal önemini göz ardı ediyor.
2. Doğanın geleceği suya bağlı.
3. Dünyanın bu duruma gelmesinde herkesin olumsuz etkisi oldu.
4. Çevre sorunlarının üstesinden gelebilmek için ortak hareket edilmelidir.

Doğru Yanlış

Sezen Aksu'ya göre

1. Su yaşamın kaynağıdır.
2. Göl sularının çekilmesi kuraklık tehlikesinin en önemli göstergesi.
3. Çevre sorunlarının çözümü için herkes çaba göstermeli.
4. Artık çevre sorunlarının çözümü için şansımız kalmadı.

Var Yok

22 Yerleştirelim

sudan ucuz • iki gözü iki çeşme
imdadına yetişmek • enine boyuna düşünmek

1. Önemli bir karar vermeden önce mutlaka _____
2. Yol üstünde harika bir balık çiftliği var, yemekleri hem lezzetli hem de _____
3. Salıncaktan düşen çocuk _____ annesinin yanına koştı.
4. Dağda mahsur kalan turistlerin _____ köylüler _____

